

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI OLIY
TAYLIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО
ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИИ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН**

**БУХОРО ДАВЛАТ ТЕХНИКА УНИВЕРСИТЕТИ
БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

**«ЗАМОНАВИЙ ЖАМИЯТНИНГ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШИ УЧУН
ФАН ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР»**

**«НАУКА И ТЕХНОЛОГИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ
СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА»**

**МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
(2025 год 25-26 апрель)**

БУХОРО - 2025

Ташкилий қўмита аъзолари

Члены организационного комитета

доц. Сиддиқова С. – раис

проф. Низомов А. – ИИ ва ИБ проректор, раис муовини

доц. Курбанов М.Т. - “Озиқ-овқат маҳсулотлари технологияси ва сервис”
кафедраси мудири, масъул котиб

Дастурий қўмита аъзолари

Члены программного комитета

*Исабаев И.Б., Джураев Х.Ф., Мажидова Н.К., Олтиев А.Т., Гафуров К.Х.,
Кулиев Н.Ш., Нарзиев М.С., Хаитов Р.А., Бахриддинова Н.М., Фозилов С.Ф.,
Амонова З.М., Ахмедов В.Н., Тоиров Б.Б., Махмудов М.И., Савриев Й.С.,
Юнусова Г.С., Йўлдошев Ш.С.*

В сборник включены материалы Международной научно-практической конференции **«НАУКА И ТЕХНОЛОГИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА»**, проведенной 25-26 апреля 2025 года в Бухарском государственном техническом университете. Материалы основаны на последних достижениях науки и технологии. Сборник рекомендован к печати научно-техническим советом Бухарского государственного технического университета.

Тўпламда 2025 йил 25-26 апрелда **«ЗАМОНАВИЙ ЖАМИЯТНИНГ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШИ УЧУН ФАН ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР»** мавзусидаги Халқаро илмий-амалий конференцияси материаллари киритилган. Конференция материалларининг охириги ютуқ ва муаммоларига асосланган. Тўплам Бухоро давлат техника университетининг илмий-техник кенгаши томонидан нашрга тавсия этилган.

SOG'LIQNI SAQLASH TASHKILOTARINI BOSHQARISHNING YANGI XALQARO STANDARTI.

Jo'rayev Z.B.¹

Komilov B.M.²

¹Andijon davlat texnika instituti, Metrologiya va yengil sanoat kafedrası
professori, O'zbekiston Respublikasi

²Andijon davlat texnika instituti, Metrologiya va yengil sanoat kafedrası
stajyor o'qituvchisi, O'zbekiston Respublikasi

¹Email: zbjuraev@gmail.com

²Email: bekzodbekkomilov94@gmail.com

Annotatsiya: ISO 7101:2023 – bu sog'liqni saqlash tashkilotlari uchun birinchi xalqaro boshqaruv tizimi standarti bo'lib, bemor xavfsizligi, sifatli xizmat ko'rsatish va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishni ta'minlaydi. Ushbu standart diagnostika xizmatlari, laboratoriyalar, infeksiyalarni nazorat qilish va sog'liqni saqlash savodxonligi kabi sohalarni qamrab oladi.

Kalit so'zlar: ISO 7101:2023, sog'liqni saqlash standartlari, bemor xavfsizligi, diagnostika xizmatlari, barqaror rivojlanish, sifat menejmenti.

Ikkinchi jahon urushi davrida urush davridagi ittifoqchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish va ishlab chiqarishni standartlashtirish maqsadida Qo'shma Shtatlar, Kanada va Buyuk Britaniya Birlashgan Millatlar Tashkilotining Standartlar bo'yicha muvofiqlashtiruvchi qo'mitasini (UNSCC) tuzdilar.[1] Urush tugagach, UNSCC va Xalqaro standartlashtirish assotsiatsiyalari federatsiyasidan (ISA) 25 mamlakat vakili bo'lgan 65 delegat Londonda (Angliya) Qurilish muhandislari institutida uchrashdi [2]. Bir necha kun davom etgan qizg'in munozaralardan so'ng, Birlashgan Millatlar Tashkiloti Kotibiyat Komissiyasi/ISA global ekspertlar delegatsiyasi Shveysariyaning Jeneva shahrida joylashgan Markaziy Kotibiyati (ya'ni, shtab-kvartirasi) bilan yangi xalqaro standartlashtirish organini tuzdi. 1947 yilda tashkil topganidan beri 169 a'zo davlat Xalqaro Standartlashtirish Tashkilotiga (ISO) qo'shildi va texnologiya, menejment va ishlab chiqarish bo'yicha 25 000 dan ortiq ekspert konsensus xalqaro standartlari va tegishli hujjatlarni birgalikda nashr etdi.[3]

Sog'liqni saqlash tashkilotlari biznesning uzluksizligini ta'minlash va strategik maqsad va vazifalarga erishish uchun boshqaruv tizimi standartlaridan foydalanadilar. Sog'liqni saqlash tashkilotlari ko'pincha bir vaqtning o'zida bir nechta boshqaruv tizimi standartlarini amalga oshiradilar va shu bilan muvofiqlashtirilgan sog'liqni saqlash xizmatlarining integratsiyalashgan boshqaruv tizimini yaratadilar. Ushbu integratsiyani osonlashtirish uchun ISO band raqamlari, bandlar sarlavhalari, hujjat matni, umumiy atamalar va asosiy ta'riflarning bir xil yoki uyg'unlashtirilgan tuzilishiga ega boshqaruv tizimi standartlaridan ishlab chiqadi.[4] Masalan, ISO 9001:2015 ham, ISO 7101:2023 ham quyidagilardan iborat:

No	ISO 9001:2015	ISO 7101:2023
1	Mijozlarga e'tibor qaratish	Kirish
2	Yetakchilik	Qo'llash doirasi

3	Odamlarni jalb qilish	Normativ havolalar
4	Jarayonga yondashuv	Atamalar va ta'riflar
5	Takomillashtirish	Yetakchilik
6	Dalillarga asoslangan qaror qabul qilish	Rejalashtirish
7	Aloqalarni boshqarish	Qo'llab quvvatlash
8		Operatsion harakat
9		Samaradorlikni baholash
10		Takomillashtirish

Diagnostika xizmatlari sog'liqni saqlash tashkilotlarining ajralmas qismi bo'lib, bemorlarga tashxis qo'yish va davolashga yordam beradigan ma'lumotlarni taqdim etishda muhim rol o'ynaydi. ISO 7101:2023 standartidagi deyarli barcha bandlar nafaqat bevosita bemor xizmatlariga, balki tibbiy laboratoriyalar, qon quyish xizmatlari, patologiya, respirator terapiya va diagnostik tasvirlash xizmatlariga ham tegishli. Shu sababli, ISO 7101:2023 talablariga muvofiqligini namoyish qilishni tanlagan tashkilot laboratoriya va diagnostika xizmati menejerlarini jarayonga jalb qilishi kerak. Bundan tashqari, butun ISO standartini o'qish va tushunish muhim bo'lsa-da, tibbiy laboratoriyalar uchun alohida ahamiyatga ega bo'lgan talablarni o'z ichiga olgan kichik bandlarni ISO 7101:2023 ning 7 va 8-bandlarida topish mumkin.

Ushbu kichik bandda sog'liqni saqlash tashkilotlarida sog'liqni saqlash savodxonligiga qo'yiladigan talablar ham nazarda tutilgan. ISO sog'liqni saqlash savodxonligini "shaxslarning o'zlari, oilalari va jamoalari uchun sog'lig'ini yaxshilash va saqlash uchun ma'lumotlarga kirish, tushunish va ulardan foydalanish qobiliyati" deb ta'riflaydi [4]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sog'liqni saqlash savodxonligi pastligi hayotni saqlab qoladigan tibbiy xizmatlarni kechiktirishi va zaif bemorlar populyatsiyasi o'rtasida sog'liqning nomutanosibligiga hissa qo'shishi mumkin[5]. 8.10.5-kichik band sog'liqni saqlash savodxonligi sog'liqni saqlash tashkilotlaridan barcha xizmat foydalanuvchilariga tibbiy xizmatlarni adolatli va xolis yetkazib berishni ta'minlash uchun sog'liqni saqlash savodxonligini operatsiyalarga integratsiyalashini kutadi.

Xulosa

Sog'liqni saqlash bo'yicha ISO standartlari bemorlar xavfsizligini oshiradi, ta'minot zanjirlarini tartibga solishga yordam beradi va raqamli sog'liqni saqlash va barqaror sog'liqni saqlash yechimlarida innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlaydi.

ISO 7101:2023 sog'liqni saqlash tashkilotlarida sifatni ta'minlash uchun afzal qilingan standart sifatida foydalanish uchun bir necha mamlakatlar tomonidan allaqachon qabul qilingan. Ushbu standartga muvofiqlikni baholash laboratoriya va boshqa diagnostika xizmatlarini sog'liqni saqlash tashkiloti qarorlarini qabul qilish jarayoniga kiritishni ta'minlaydi. Tarixiy jihatdan, ushbu xizmat ko'rsatish sohalari minimal tekshiruvdan o'tgan va ularning bemorlarni parvarish qilishdagi bebaho hissalarini ko'pincha e'tibordan chetda qolgan.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Birlashgan Millatlar Tashkilotining standartlar bo'yicha muvofiqlashtiruvchi qo'mitasi. Fan . 1944;100(2600):379-380.
2. Latimer J, ed. ISOning birinchi ellik yilidan xotiralar .; 1997. https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/about%20ISO/docs/en/Friendship_among_equals.pdf .
3. Biz haqimizda. ISO. 2023-yilda nashr etilgan. 2024-yil 22-yanvarda foydalanilgan. <https://www.iso.org/about-us.html> .
4. ISO 7101:2023. ISO. 2023-yilda nashr etilgan. 2024-yil 22-yanvar. <https://www.iso.org/standard/81647.html> .
5. ISO. Sifatni boshqarish tamoyillari. Nashr qilingan 2015. 2024-yil 22-yanvar. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100080.pdf> .

ISO 7101-2023 STANDARTNING TIBBIYOT TIZIMIGA TA'SIRI

Ismoiljonov Y. K.¹

Komilov B.M.²

¹Andijon davlat texnika instituti, Metrologiya va yengil sanoat kafedrası katta o'qituvchisi, O'zbekiston Respublikasi

²Andijon davlat texnika instituti, Metrologiya va yengil sanoat kafedrası stajyor o'qituvchisi, O'zbekiston Respublikasi

¹Email: yodgorbek93@gmail.com,

²Email: bekzodbekkomilov94@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada ISO 7101-2023 ning tibbiyot sohasiga joriy etilishi natijasida yuzaga keladigan o'zgarishlar, xususan, raqamli texnologiyalar (AI, teletibbiyot) integratsiyasi, bemorlar ma'lumotlarini boshqarish tizimlari, xavfsizlik va sifat nazorati mezonlari tahlil qilinadi. Maqolada ISO 7101-2023 ning klinik amaliyotga, qonuniy va axloqiy jihatlariga ta'siri hamda sog'liqni saqlash tizimlarida innovatsion yechimlarni rag'batlantirishdagi ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: ISO 7101-2023, tibbiyot tizimi, raqamli transformatsiya, bemorga yo'naltirilgan yondashuv, sifatli boshqaruv, xavfsizlik, suniy intellekt

Kirish

Zamonaviy tibbiyot tizimlari qarama-qarshi talablar – yuqori sifatli bemor parvarishi, ma'lumotlar xavfsizligi, arzonlik va innovatsion texnologiyalarning tez rivoji – oldida qiyin vaziyatga duch kelmoqda. Bunga yechim sifatida ISO 7101:2023 xalqaro standarti joriy etilmoqda, u sog'liqni saqlash muassasalariga tizimli yondashuv, raqamli transformatsiya va bemorlarga yo'naltirilgan xizmat ko'rsatish mexanizmlarini takomillashtirish imkoniyatini beradi.

Tibbiyot tizimida ISO 7101-2023 joriy etilishi sog'liqni saqlash ko'rsatish sohasini tubdan o'zgartirish, bemorlar ma'lumotlarini boshqarish, tibbiy